

1978, 6. listopadu, Praha – *Solidární dopis mluvčích Charty 77 Ladislava Hejdíčka a Václava Havla a Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných mezinárodnímu kongresu na obranu Rudolfa Bahra konanému v Západním Berlíně.*¹

Milí přátelé!

Srdečně Vás zdravíme a přejeme úspěch Vašemu jednání. Osud ekonomy Rudolfa Bahra, který byl vloni v NDR uvězněn a letos odsouzen k osmi letům vězení, znepokojuje také nás v Československu. Je nám zřejmé, že obvinění z vyzvědačství bylo vzneseno proto, že R. Bahro napsal knihu *Alternativa*, která je pokusem o marxistickou analýzu systému tzv. reálného socialismu. Mezinárodní kongres, který se koná nejen na jeho obranu, ale chce kritickým způsobem hodnotit jeho názory, je však důkazem, že v dnešním světě nelze potlačit myšlenku a že represe, která má izolovat toho, kdo myšlenku vyslovil, se nakonec obrátí proti těm, kteří ho chtějí umlčet.

Považujeme R. Bahra za politického vězně, který je žalářován pro své přesvědčení. Výbor na ochranu nespravedlivě stíhaných mu již v srpnu t. r. vyslovil svou solidaritu.² Také čtrnáct signatářů Charty 77 spolu se sedmi členy polského Výboru společenské sebeobrany (KOR) vzpomnělo ve společném dopise R. Bahra mezi těmi, kdo jsou ve východní Evropě vězněni za opoziční činnost nebo za obranu lidských práv.³

Požádali jste nás, abychom na Váš kongres poslali alespoň písemné příspěvky, neboť kongresu se mohou osobně zúčastnit jen ti z nás, kteří žijí v exilu.⁴ I když pro technické potíže nebudeme moci zaslat větší počet příspěvků, mají mnozí signatáři Charty 77 o takovou diskusi zájem, rádi bychom se proto seznámili s materiály Vašeho kongresu.⁵

Charta 77 jako společenství občanů, usilujících o lidská práva, sdružuje lidi nejrůznějšího politického zaměření, a proto jejich názory na Bahrovo dílo budou jistě značně odlišné, to je ovšem ke

prospěchu věci samé. Bez ohledu na své politické a ekonomické názory, zaujímáme však všichni jasné a pevné stanovisko k osobě R. Bahra, tento kritik režimu musí být propuštěn a jemu i všem ostatním musí být poskytnuta možnost svou kritiku přednést veřejně především ve své vlastní zemi, tj. v NDR.

Solidarizujeme se s Vaším zápasem za propuštění R. Bahra a těšíme se na další spolupráci.⁶

Informace o Chartě 77, r. 1, 1978, č. 13, s. 4.

POZNÁMKY

¹ Dopis mluvčích Charty 77 a VONS byl v Informacích o Chartě 77 uveden tímto textem: „*Ve dnech 16.–19. listopadu se v Západním Berlíně koná mezinárodní kongres na obranu Rudolfa Bahra a o jeho díle. Pořádají ho evropská nakladatelství v Kolíně nad Rýnem, Výbor na osvobození R. Bahra (Paříž). Pořadatelé kongresu je rovněž osmnáct západoevropských vědeckých, kulturních a politických pracovníků, mezi nimi i Zdeněk Hejzlar, signatář Charty 77, Zdeněk Mlynář a Jiří Pelikán. Ve třech společných diskusích a v jednání devíti pracovních skupin se budou účastníci kongresu zabývat jednotlivými aspekty Bahrovy knihy Alternativa a jejími širšími souvislostmi. Kongresu se aktivně účastní především funkcionáři odborů a socialistických a komunistických stran a organizací západní Evropy a také početná skupina východoevropských exulantů, zvláště z NDR a ČSSR. Dne 31. 10. 1978 byl v Německé hale v Berlíně uspořádán koncert ve prospěch R. Bahra, dne 10. 12. 1978 udělí Mezinárodní liga pro lidská práva R. Bahrovi medaili Carla von Ossietzského. Mluví Charty 77 a Výbor na ochranu nespravedlivě stíhaných zasílají účastníkům kongresu tento dopis:*“ *Informace o Chartě 77, r. 1, 1978, č. 13, s. 4.*

Za Bahrovo propuštění se rozběhla mohutná solidární kampaň. V samotné NDR např. vznikaly spontánně čtenářské kroužky, v nichž se diskutovalo o Bahrově práci. Výrazně se aktivitu na Bahrovu podporu účastnily církevní kruhy. V Lipsku rozšiřovala trockistická skupina letáky požadující propuštění Rudolfa Bahra a uveřejnění jeho knihy v NDR. Její členové byli zatčeni a v roce 1979 odsouzeni k vysokým trestům odnětí svobody. V Lipsku projel 21. 7. 1978 fyzik studující teologii Bernd Albani městem na kole s transparentem, na němž byl nápis „Požaduji svobodu pro Wolfganga [sic] Bahra!“ (v rozčilení zaměnil Bahrovo křestní jméno). Také on byl uvězněn.

V Západním Berlíně vznikl krátce po jeho zatčení v srpnu 1977 Výbor za propuštění Rudolfa Bahra (Komitee für die Freilassung Rudolf Bahro).

Z jeho iniciativy a pod vedením známého západoněmeckého studentského vůdce z 60. let Rudiho Dutschkeho se zde konal i zmíněný „Mezinárodní kongres pro a o Rudolfa Bahrovi“ nazývaný zkráceně také Bahrovský kongres s podtitulem „Proměna ve východní Evropě – socialistická alternativa“. Podobné výbory vznikly též ve Francii a Velké Británii. VILÍMEK, Tomáš: *Solidarita napříč hranicemi. Opozice v ČSSR a NDR po roce 1968*, Praha 2010, s. 177; viz též http://de.wikipedia.org/wiki/Rudolf_Bahro [28. 2. 2014].

- ² Viz sdělení VONS č. 26, dokument č. 26.
- ³ Viz společný dopis signatářů Charty 77 a aktivistů Výboru společenské sebeobrany (KOR) obráncům lidských práv ve východní Evropě a SSSR přijatý 27. 7. 1978 na první schůzce zástupců těchto nezávislých iniciativ konané na československo-polských hranicích v Krkonoších. CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 1, Praha 2007, s. 161. Tzv. Bahrovský kongres zaslal v průběhu svého jednání odpověď Chartě 77, v níž vyjádřil solidaritu s československými politickými vězni Jaroslavem Šabatou, Jiřím Ledererem, Alešem Macháčkem, Vladimírem Laštůvkou a Janem Šimsou a odhodlání pokračovat v Bahrově obraně. Zprávu o odpovědi tzv. Bahrovského kongresu Chartě 77 viz in: *Informace o Chartě 77*, r. 2, 1979, č. 5, s. 13–14. Ke kongresu, poselství polského KSS-KOR a zdravici Charty 77 viz článek „Bahrovský kongres, Charta 77 a KSS (KOR)“ in: *Informace o Chartě 77*, r. 2, 1979, č. 1, s. 21.
- ⁴ Československou opozici na kongresu zastupovali Jiří Pelikán a Ludvík Kavín. Doma se do solidární akce ve prospěch Rudolfa Bahra zapojil především Petr Uhl. VILÍMEK: *Solidarita napříč hranicemi*, s. 177.
- ⁵ Podkladové materiály k jednání kongresu a zpráva o jeho průběhu jsou uloženy in: LP, Sb. VONS, inv. č. 24, sign. IV/2, kart. 13.
- ⁶ Pod vlivem této široké mezinárodní kampaně byl Rudolf Bahro propuštěn v rámci amnestie ke 30. výročí vzniku NDR dne 11. října 1979 z vězení a krátce poté vyhoštěn do SRN. VILÍMEK: *Solidarita napříč hranicemi*, s. 178. K solidární kampani na podporu R. Bahra viz dále NEUBERT, Ehrhart: *Geschichte der Opposition in der DDR 1949–1989*, Bonn 2000, s. 321–322 a 329–330.